

Hervestiging Karwei en Tuincentrum

Nader onderzoek marterachtigen

projectnummer 0416839.00
definitief revisie 00
21 november 2017

Hervestiging Karwei en Tuincentrum

Nader onderzoek marterachtigen

projectnummer 0416839.00.00

definitief revisie 00

21 november 2017

Auteur

Bernice Sepers

Opdrachtgever

BOMA Vastgoed B.V.

Gageldijk 180

3566 MJ Utrecht

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BII12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave 21-11-17	beschrijving revisie 00 definitief
----------------------------	---------------------------------------

goedkeuring M.L. Braad

vrijgave G.E. la Rose

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Huidige situatie	1
1.3	Planvoornemen	2
2	Methode	4
2.1	Marterachtigen	4
3	Resultaten	6
3.1	Marterachtigen	6
4	Toetsing	7
4.1	Steenmarter	7
5	Conclusie	8
6	Bronnen	9

Bijlage I: Werkprotocol steenmarter

Bijlage II: Wettelijk kader steenmarter

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

BOMA Vastgoed B.V. is voornemens om aan de Rugdijk 2 te Tilburg een nieuw tuin- en bouwcentrum te vestigen. Dit omvat ook de aanleg van een ontsluitingsweg. Deze ontwikkelingen zijn echter in het huidige bestemmingplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot de actuele natuurwetgeving. Er dient onderzocht te worden of het plan effect heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden. Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Derhalve is voor dit project een Natuurtoets uitgevoerd (Antea Group, 2017). In deze toets wordt geadviseerd nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van marterachtigen (met name de steenmarter) in het gebied. De rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek.

In Figuur 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging plangebied. Bron: **Globespotter, 2016**.

1.2 Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich in het noordelijke gedeelte van de gemeente Tilburg, tussen de Rugdijk en de Bunderstestraat.

Op de locatie waar nieuwe tuin- en bouwcentrum gevestigd gaat worden, is op dit moment is een middelgroot tuincentrum gevestigd dat toe is aan renovatie en uitbreiding. De oppervlakte van het gebied bedraagt bijna 8.650 m², met een huidig verhard oppervlak van circa 7.800 m², bestaande uit het tuincentrum en parkeerplaatsen. Het onverharde gedeelte is op dit moment in gebruik als grasland waar paarden grazen.

De locatie waar de ontsluitingsweg gerealiseerd gaat worden, bestaat momenteel uit een geasfalteerde weg (Bundersestraat) en een maisakker. De oppervlakte bedraagt circa 4.400 m²,

In Figuur 1.2 is een impressie gegeven van het plangebied.

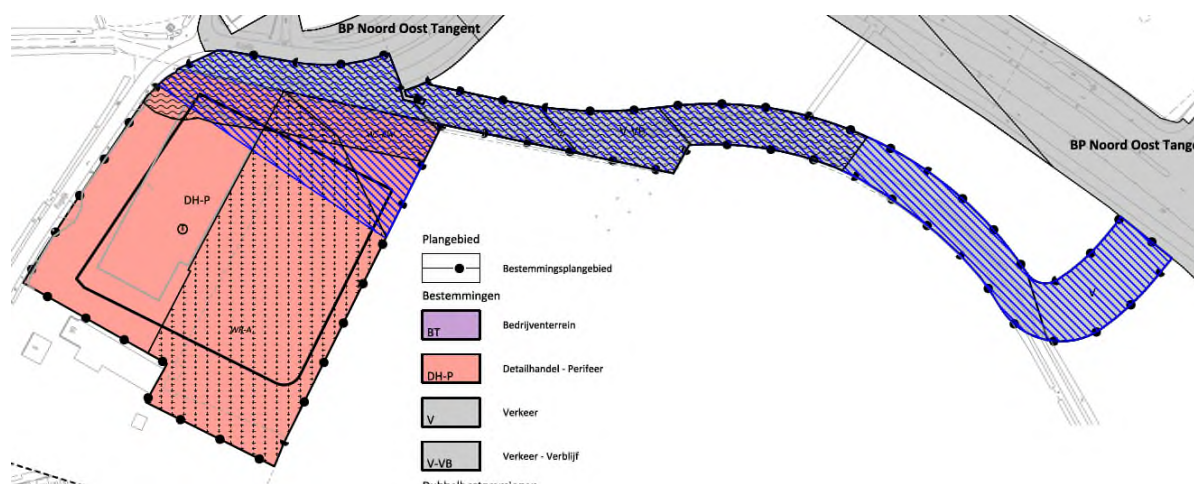

Figuur 1.2: Impressie van het plangebied.

1.3 Planvoornemen

De opdrachtgever is voornemens om aan de Rugdijk 2 te Tilburg een nieuw tuin- en bouwcentrum te vestigen.

Zie Figuur 1.3 op de volgende pagina voor een impressie van de toekomstige situatie.

Figuur 1.2. Schets planvoornemen. Bron: **Bestemmingsplan Rugdijk – Von Suppéstraat Verbeelding**, door afdeling Ruimte Tilburg, 2017.

2 Methode

2.1 Marterachtigen

Het onderzoek naar marterachtigen is in het september 2017 uitgevoerd. In deze periode zijn de populatiedichtheden van zoogdieren het hoogst en derhalve is de kans om aan te tonen of een zoogdier al dan niet voorkomt in een gebied het grootst.

In het gebied zijn negen inloopvallen uitgezet en drie wildcamera's opgehangen. Figuur 2.1 laat voorbeelden zien van inloopvallen en wildcamera's.

Figuur 2.1: Voorbeelden inloopval en wildcamera's.

De inloopvallen zijn op 18 september binnen het plangebied geplaatst op locaties waar de kans het grootst werd geacht om een marterachtige, indien aanwezig, te vangen of waar te nemen. Derhalve werden de inloopvallen buiten de kassen geplaatst. Hierbij is geen gebruik gemaakt van lokstoffen, zodat aantrekking van marterachtigen van buiten het plangebied werd voorkomen. De vallen hebben drie dagen vergrendeld met aas in het veld gestaan, zodat de dieren vertrouwd konden raken met de vallen (prebaiten). In de ochtend van 21 september zijn de vallen voorzien van vers aas en op scherp gezet. Daaropvolgend zijn de vallen om de twaalf uur gecontroleerd. In totaal zijn de vallen vier keer gecontroleerd (twee controles in de avond en twee in de ochtend).

De camera's zijn tijdens het plaatsen direct op de dag/nacht foto-opname stand gezet. Hierbij is geen gebruik gemaakt van lokstoffen, zodat aantrekking van marterachtigen van buiten het plangebied werd voorkomen. De camera's zijn in de kassen van het tuincentrum opgehangen.

Tevens is in het gebied intensief gezocht naar sporen die duiden op het voorkomen van zoogdieren.

De omstandigheden waaronder het veldwerk is uitgevoerd zijn aangegeven in Tabel 2.1.

Tabel 2.1: Data en weersomstandigheden (knmi) van de veldbezoeken ter inventarisatie van marterachtigen.

Datum	Controle	Weer
18-9-2017	plaatsen	Zwaar bewolkt weer met een temperatuur van 13 °C, ZZW-1, geen neerslag
21-9-2017	op scherp zetten	Licht bewolkt weer met een temperatuur van 9 °C, windstil, geen neerslag
21-9-2017	controle 1 avond	Zwaar bewolkt weer met een temperatuur van 17 °C, windstil, geen neerslag
22-9-2017	controle 2 ochtend	Bewolkt weer met een temperatuur van 7 °C, windstil, geen neerslag
22-9-2017	controle 3 avond	Zwaar bewolkt weer met een temperatuur van 17 °C, windstil, geen neerslag
23-9-2017	controle 4 ochtend	Licht bewolkt weer met een temperatuur van 4 °C, windstil, geen neerslag

In Figuur 2.2 zijn de locaties van de geplaatste inloopvallen en camera's weergegeven.

Figuur 2.2: Locaties geplaatste inloopvallen (gele stippen) en wildcamera's (blauwe stippen) binnen het plangebied.

3 Resultaten

3.1 Marterachtigen

In het plangebied zijn geen marterachtigen gevangen. In één van de inloopvallen werd een bosmuis aangetroffen.

Met de wildcamera's zijn geen zoogdieren en derhalve ook geen marterachtigen vastgelegd. Tijdens het plaatsen van de camera's werd veel gestommel gehoord tussen het dak en het plafond (bestaande uit doek) in de kas. Het gestommel was afkomstig van (een) zoogdier(en).

In de kas zijn sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een steenmarter (zie Figuur 3.1). In de kas werden uitwerpselen van een steenmarter bijeen aangetroffen. Niet ver van de uitwerpselen vandaan werden eierschalen gevonden. Buiten de kas werd een typische keutel aangetroffen. Tevens werd een verse prent aangetroffen, maar vermoedelijk is de prent afkomstig van een huiskat.

Figuur 3.1: Sporen waargenomen binnen het plangebied.

4 Toetsing

Dit hoofdstuk beschrijft het effect van de voorgenomen ontwikkeling op de steenmarter. Vervolgens wordt ingegaan op de benodigde acties ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

4.1 Steenmarter

Het tuincentrum in het plangebied biedt gezien de ligging en de 'rommelige' en vervallen staat een geschikte verblijfplaats voor de steenmarter. Ondanks dat tijdens de inventarisaties geen marterachtigen zijn aangetroffen, wijzen de sporen (eierschalen en verse uitwerpselen) erop dat de kas door een steenmarter wordt gebruikt als rustplaats. De steenmarter (en zijn vaste rust- en verblijfplaats) is beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming (artikel 3.10). Op basis van het nader onderzoek is een verblijfplaats van de steenmarter aanwezig in het plangebied. Indien het plangebied wordt heringericht, wordt de beschermde verblijfplaatsen verstoord en vernietigd. Dit is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Gezien de hoeveelheid gevonden sporen en het ontbreken van de voor steenmarters kenmerkende latrine, gaat het hier echter niet om een vaste rust- en verblijfplaats. Aangezien de steenmarter vaak voorkomt nabij oude schuren in het buitengebied (www.zoogdiervereniging.nl), zal de steenmarter een vaste verblijfplaats (o.a. voorplantingsplaats) hebben in één van de veelvuldig voorkomende schuren en stallen in de nabije omgeving die tijdens de terreinbezoeken en op www.globespotter.nl zijn waargenomen. Voorbeelden hiervan zijn de schuren en stallen ter plaatse van Rijkdijk 6 (direct naast het plangebied), Rijkdijk 8 (100 meter afstand), Moerstraat 1 (60 meter afstand), Moerzijstraat 4 (130 meter afstand) en de schuren/stallen aan de Moerstraat (200 meter afstand). Aangezien het hier een soort betreft met een groot territorium en foerageergebied (80-700 hectare, www.zoogdiervereniging.nl), betreft het plangebied maar een fractie van het totale leefgebied. Het plangebied en invloedszone (zij het beperkt) wordt, in relatie met de omgeving, gezien de beschikbare alternatieven in de omgeving, de omvang van het plangebied en het ontbreken van een vaste verblijfplaats, ingeschat als niet essentieel voor deze soort. Gezien de veelvuldig voorkomende schuren en stallen in de nabije omgeving, heeft de steenmarter voldoende uitwijkmogelijkheden, mocht het dier toevallig in het plangebied aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden.

Aangezien essentieel leefgebied is uitgesloten van het plangebied, is een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Dit is tevens afgestemd met Omgevingsdienst Brabant Noord tijdens een telefoongesprek met mevrouw T. Bakker op 2 oktober 2017. Wel is de zorgplicht aan de orde. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. In het tekstkader in Bijlage II staat het wetsartikel uitgeschreven.

In het werkprotocol (zie Bijlage I) is uiteengezet hoe binnen de kaders van de Wet natuurbescherming (en de zorgplicht) gewerkt kan worden ter plaatse van de steenmarterverblijfplaats. In dit werkprotocol zijn de mitigerende maatregelen om schade aan de soort te voorkomen zo concreet mogelijk vertaald naar acties, zowel in de ruimte (waar) als in de tijd (wanneer) zodat dit document een praktische handleiding vormt tijdens de uitvoeringfase.

5 Conclusie

Tijdens het nader onderzoek zijn in plangebied Rugdijk 2 te Tilburg sporen van de steenmarter aangetroffen die doen vermoeden dat de kas door een steenmarter wordt gebruikt als rustplaats. Aangezien het plangebied geen essentieel leefgebied betreft, is geen ontheffing Wet natuurbescherming nodig. Wel is de zorgplicht aan de orde. In het werkprotocol (zie Bijlage I) is uiteengezet hoe binnen de kaders van de Wet natuurbescherming (en de zorgplicht) gewerkt kan worden ter plaatse van de steenmarterverblijfplaats. Dit houdt onder andere in dat de kas zorgvuldig ongeschikt te maken (te ontmantelen) voordat gestart wordt met het uitvoeren van de werkzaamheden. Dit dient in de periode 15 augustus tot en met februari en onder ecologische begeleiding te gebeuren.

Concluderend: de soortbescherming uit de Wet natuurbescherming vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de steenmarter, mits volgens het werkprotocol wordt gewerkt.

6 Bronnen

- Antea Group, 2017. Natuurtoets Hervestiging Karwei en Tuincentrum, 0416839.00

Overig:

- www.zoogdiervereniging.nl

Bijlagen

Bijlage I: Werkprotocol steenmarter

BOMA Vastgoed B.V. is voornemens om aan de Rugdijk 2 te Tilburg een nieuw tuin- en bouwcentrum te vestigen. Dit voornemen kan worden uitgevoerd als duidelijk is dat de uit te voeren werkzaamheden niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming. In dit kader zijn een Natuurtoets (Antea Group, 2017) en een Nader onderzoek (voorliggend document) uitgevoerd. Hieruit is naar voren gekomen dat de steenmarter een verblijfplaats heeft of heeft gehad in de kas. Voorliggend document beschrijft de omgang met de steenmarter tijdens de werkzaamheden.

De steenmarter is een beschermde soort en voor de soort gelden omgangsregelingen bij aantasting van een verblijfplaats. Aangezien de herontwikkeling in het plangebied een effect heeft op de verblijfplaats is in voorliggende rapportage uiteengezet hoe binnen de kaders van de Wet natuurbescherming gewerkt kan worden ter plaatse van de steenmarterverblijfplaats. In dit werkprotocol zijn de mitigerende maatregelen om schade aan de soort te voorkomen zo concreet mogelijk vertaald naar acties, zowel in de ruimte (waar) als in de tijd (wanneer) zodat dit document een praktische handleiding vormt tijdens de uitvoeringfase.

1.1 Doel

Het doel van voorliggend steenmarterprotocol is het beschrijven van een werkwijze waarbij, indien wordt gewerkt volgens dit werkprotocol, effecten op de steenmarter worden voorkomen of gemitigeerd. Met daarbij het doel om binnen de kaders van de Wet natuurbescherming te werken.

1.2 Implementatie op het werk

Voor de implementatie van het werkprotocol gelden de volgende voorwaarden:

- Er dient aantoonbaar gewerkt te worden conform het werkprotocol. In de praktijk betekent dit dat er een logboek bijgehouden moet worden waarin de toegepaste mitigerende maatregelen worden beschreven (datum, verrichte handelingen etc).
- Op de plaats van de uitvoering dient altijd een exemplaar van het werkprotocol aanwezig te zijn, waarvan de inhoud onder betrokken werknemers bekend is.
- Alle betrokken partijen dienen zich, voor de start van de onderzoeken, te conformeren aan het ecologisch werkprotocol. Dit kan, onder andere, door het organiseren van een startoverleg met een deskundig ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden.

1.3 Voorgenomen ingreep

Voor de ligging van het plangebied en het planvoornemen kunnen de Natuurtoets en het Nader onderzoek geraadpleegd worden (Antea Group, 2017).

2 De steenmarter

Dit hoofdstuk beschrijft de ecologie van de steenmarter en geeft het beschermingskader van de soort in de provincie Limburg weer.

2.1 Soortspecificaties

2.1.1 Uiterlijk

De steenmarter heeft het formaat van een kat of een kleine vos, maar dan wel met veel kortere poten (Zie Figuur 2.1). Hij heeft een bruine vacht met een (grijs)witte ondervacht: het wolhaar. De ondervacht loopt vaak door tot op de poten. Jonge steenmarters zijn eerst grijs-wit en lijken daarna wat meer blauw. De oren zijn klein en kort behaard, de ogen zijn donker. Hij heeft een kleine snuit met roze neus en donkere snorharen. Hij heeft scherpe nagels. De ronde (pluim)staart is behaard en wollig en kan wel zo'n 25 centimeter lang worden. De volwassen steenmarter is ongeveer 45 cm. lang. De mannetjes kunnen ruim 2 kilo wegen, de vrouwtjes zijn wat lichter, maar toch nog ruim anderhalve kilo.

De boom- en steenmarter lijken veel op elkaar. De oren van de boommarter zijn echter groter en staan meer naar het midden van zijn kop. De neus van een volwassen boommarter is zwart/bruin, die van de steenmarter roze. De boommarter heeft meestal een gele bef, de steenmarter een witte bef. Een duidelijk verschil is de ondervacht die bij de boommarter grijsbruin is en bij een steenmarter wit. Bij een steenmarter loopt de bef meestal door tot op de voorpoten.

Figuur 2.1. Impressies van de steenmarter. Bron: Zoogdiervereniging, 2013 en (boven) Ernst Dirksen via VZZ.

2.1.2 Verblijfplaats

De steenmarter is een zoogdier uit de marterfamilie. Hij heeft vooral een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren en veel heggen. De steenmarter heeft binnen zijn leefgebied soms wel tientallen schuilplaatsen, die hij echter niet allemaal even frequent gebruikt. Dit kunnen bijvoorbeeld boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes zijn. Maar ook spouwmuren of ruimten onder de dakbedekkingen. De steenmarter kan al door openingen van 5-6 cm kruipen om bij een schuilplaats te komen.

2.2 Aanwezigheid in het plangebied

Op de vloer van de kas in het plangebied zijn eierschalen en uitwerpselen aangetroffen (Antea Group, 2017 en voorliggend document) die doen vermoeden dat de kas soms door een steenmarter gebruikt wordt als rustplaats.

2.3 Wettelijke bescherming

De steenmarter behoort tot artikel 3.10 'andere soorten'; onderdeel A. Zie d Bijlage II voor een uiteenzetting van het wettelijke kader. Voor soorten in bijlage A (geregeld in artikel 3.10) geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren (eerste lid onder a en b). In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan. Indien de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen worden aangetast, is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) aan de orde.

3 Het werkprotocol

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke maatregelen noodzakelijk zijn om de steenmarterverblijfplaats zorgvuldig ongeschikt te maken (te ontmantelen) voordat gestart wordt met het uitvoeren van de werkzaamheden.

3.1 Ecologische begeleiding

Bij het uitvoeren van de in dit hoofdstuk genoemde mitigerende maatregelen is ecologische begeleiding noodzakelijk. Begeleiding dient plaats te vinden door een deskundig ecooloog (zie beschrijving paragraaf 3.1.1). Naast het begeleiden van de mitigerende maatregelen bestaat de begeleiding eventueel ook uit het informeren en ondersteunen van de uitvoerder over voorliggend ecologisch werkprotocol, begeleiding in het veld, het oplossen en adviseren bij voorkomende ecologische problemen en het ondersteunen bij het bijhouden van een logboek. Het logboek is de kern van de ecologische begeleiding. In het logboek staat wanneer welke werkzaamheden zijn uitgevoerd met een korte toelichting. Het logboek geeft inzicht in de uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van de ecologische begeleiding en dient als 'archief' ten behoeve van het bevoegd gezag wanneer dit noodzakelijk is vanwege vragen of handhaving.

3.1.1 Definitie deskundige ecooloog

Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie.

De ervaring en kennis moeten zijn opgedaan doordat de deskundige:

- ❖ op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- ❖ op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- ❖ als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- ❖ zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

3.2 Werkwijze ontmantelen verblijfplaats

3.2.1 Periode

De kas dient ontmanteld te worden in de periode van:

- ❖ **15 augustus tot en met februari**

Dit is de periode waarin eventuele jongen niet meer afhankelijk zijn van hun moeder.

3.2.2 Werkzaamheden

Kas

Onderstaande werkwijze dient uitgevoerd te worden om de kas met de steenmarterverblijfplaats zorgvuldig te ontmantelen.

1. Een korte periode voor de sloop van de kas (minimaal een week van te voren) vindt een controle plaats door de deskundig ecooloog om vast te stellen of er op dat moment een steenmarter aanwezig is in het pand. Dit kan mede door alle ruimtes te bekijken en het recente gebruik van de kas te controleren (door het aantreffen van verse uitwerpselen en/of door het waarnemen van sterke geuren).
2. Indien de soort aanwezig is of wanneer blijkt dat er onvoldoende inzicht is in de aanwezigheid van de soort (door bijvoorbeeld onbereikbare en onoverzichtelijke dichte ruimtes) dan worden er maatregelen getroffen om het pand ongeschikt te maken voor de soort en daarmee de aanwezigheid van de steenmarter te ontmoedigen. Dit gebeurt meestal door het gebouw te 'strippen'.
3. Het gebouw dient in feite afgebroken te worden zoals deze is opgebouwd; element voor element. De betrokken ecooloog kan hier ter plaatse advies over geven. Het dak dient zorgvuldig 'uitgekleed' te worden, bijvoorbeeld door eerst de dakbedekking te verwijderen, daarna de betimmeringen aan de binnenzijde en daarna het geraamte van de kas. Door deze werkwijze heeft de soort (indien toch aanwezig) de kans om te vluchten.
4. De ondernomen werkstappen dienen opgenomen te worden in het Logboek.

Grond en vegetatie

Tevens dienen de grond en de vegetatie (zoals beschreven in de Natuurtoets (Antea Group, 2017)) gecontroleerd worden.

Indien holen aanwezig zijn, dan dienen deze holen zorgvuldig uitgegraven te worden. Ook al is het hol in gebruik door een andere soort (bijvoorbeeld een konijn) dan is dit een zorgvuldige methode om de verblijfplaats ongeschikt te maken (conform de Zorgplicht, zie Bijlage II). De betrokken deskundig ecooloog kan hier ter plaatse advies over geven.

Indien nesten (van broedvogels) aanwezig zijn, dan kan de betrokken deskundig ecooloog hier ter plaatse advies over geven. In gebruik zijnde nesten mogen in geen geval door de werkzaamheden buiten functie raken, door beschadiging of vernietiging.

4 Bronnen

- Antea Group, 2017. Natuurtoets Hervestiging Karwei en Tuincentrum, 0416839.00
- Zoogdiervereniging, 2013. Brochure Steenmarters in en om het huis. Verkregen via:
[http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Zoogdiersoorten/Ste
enmarter/downloads/Steenmarters%20in%20en%20om%20het%20huis%20versie%20okt%
202013.pdf](http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Zoogdiersoorten/Ste%20enmarter/downloads/Steenmarters%20in%20en%20om%20het%20huis%20versie%20okt%202013.pdf)

Overig:

- Afbeelding steenmarter: Ernst Dirksen (via VZZ).

Bijlage II: Wettelijk kader steenmarter

Soortbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) regelt, naast de gebiedsbescherming, de bescherming van soorten. In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De steenmarter behoort tot artikel 3.10 'andere soorten'; onderdeel A.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A (fauna) en B (flora) van de Wnb, zie voor de faunasoorten Tabel A de tabel op de volgende pagina. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Tabel A. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren	Waterspitsmuis	Donker pimpernelblauwtje
Aardmuis*	Wezel**	Duinparelmoervlinder
Boommarter	Wild zwijn	Gentiaanblauwtje
Bosmuis*	Woelrat*	Grote parelmoervlinder
Bunzing**	Amfibieën	Grote vos
Damhert	Alpenwatersalamander	Grote vuurvler
Das	Bruine kikker*	Grote weerschijnvlinder
Dwergmuis*	Gewone pad*	Iepenpage
Dwergspitsmuis*	Kleine watersalamander*	Kleine heivlinder
Edelhert	Meerkikker*	Kleine ijsvogelvlinder
Eekhoorn	Middelste groene kikker*	Kommavlinder
Egel*	Vinpootsalamander	Pimpernelblauwtje
Eikelmuis	Vuursalamander	Sleedoornpage
Gewone bosspitsmuis*	Reptielen	Spiegeldikkopje
Gewone zeehond	Adder	Veenbesblauwtje
Grote bosmuis	Hazelworm	Veenbesparelmoervlinder
Grijze zeehond	Levendbarende hagedis	Veenhooibeestje
Haas*	Ringslang	Veldparelmoervlinder
Hermelijn**	Vissen	Zilveren maan
Huisspitsmuis*	Beekdonderpad	Libellen
Konijn*	Beekprik	Beekkrombout
Molmuis	Elrits	Bosbeekjuffer
Ondergrondse woelmuis*	Europese rivierkreeft	Donkere waterjuffer
Ree*	Gestippelde alver	Gevlekte glanslibel
Rosse woelmuis*	Grote modderkruiper	Gewone bronlibel
Steenmarter	Kwabaal	Hoogveenglanslibel
Tweekleurige bosspitsmuis*	Dagvlinders	Kempense heidelibel
Veldmuis*	Aardbeivlinder	Speerwaterjuffer
Veldspitsmuis	Bosparelmoervlinder	Kevers
Vos*	Bruin dikkopje	Vliegend hert
	Bruine eikenpage	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies.

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling (met uitzondering van bepaalde perioden indien de soorten enkel in bepaalde maanden zijn vrijgesteld). Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld (het hele jaar of in bepaalde maanden), dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. +31 6 20606920

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.